

Uz temu

Tematski broj "Osnovna škola u Hrvatskoj i društvo znanja" donosi spoznaje koje se temelje na empirijskim istraživanjima provedenim u okviru istraživačkih aktivnosti Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar. U tim se istraživanjima razmatraju fenomeni i problemi unutar osnovnoškolskoga sustava koji snažno utječu na njegovu ukupnu funkcionalnost i uspješnost.

Sva su istraživanja osmišljena, organizirana i provedena uz intenzivnu međuinstitucionalnu suradnju raznih aktera – Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, Agencije za odgoj i obrazovanje, Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Instituta za javne financije – kao i suradnju većega broja stručnjaka, ravnatelja škola, stručnih suradnika, učitelja, roditelja i skrbnika te, naravno, samih učenika. Daljnje važno obilježje ovih istraživanja jest njihova sveobuhvatnost i u pogledu uključivanja svih osnovnih škola u Republici Hrvatskoj i u pogledu uključenosti velikoga broja učenika, koji u pojedinim istraživanjima odgovara cjelokupnim populacijama učenika. Osim ovih, sva istraživanja odlikuje suvremenost istraživačke metodologije i složenost statističkih tehnika i postupaka obradbe podataka.

U prvom radu, autora Burušića i sur., kao osnovna jedinica analize uzimaju se same osnovne škole, njih 844, te se provjeravaju temeljne odrednice njihove uspješnosti. Autori razmatraju koliki je doprinos temeljnih statusnih obilježja rada škole, obilježja rukovođenja školom, obilježja programa i nastave te nekih pokazatelja školske klime u objašnjenju uspješnosti hrvatskih osnovnih škola. U drugom radu Maričić i suradnici razmatraju pojedina važna pitanja povezana s radom osnovnih škola i školstva u cjelini iz perspektive roditelja – njihovih stavova, zadovoljstva školstvom i mišljenja o potrebnim promjenama. Goran Milas i Ivana Ferić u svom radu provjeravaju odnos produljenja obveznoga školovanja i stope (ranoga) prekidanja školovanja. Osim spoznaja do kojih dolaze svojim istraživanjem, zasigurno će ovim radom pozornost skrenuti i na mogućnosti upotrebe niza dostupnih podataka o radu školstva, koji često ostaju neiskorišteni. U četvrtom radu u ovom tematskom bloku Babarović i suradnici, na temelju ispitivanja svih učenika na kraju osnovne škole, razmatraju mogućnost predviđanja niza obrazovnih postignuća učenika s obzirom na različite razine složenosti. U sljedeća dva rada autorica Raboteg-Sarić i suradnica te Brajša-Žganec i suradnica izložene su spoznaje o kvaliteti života u osnovnoj školi te strahu od škole i izloženosti nasilju vršnjaka. U ovim radovima autorice uz iznošenja važnih spoznaja sagledavaju i moguće implikacije koje dobivene spoznaje u školskom okruženju imaju za svakodnevni rad. U sedmom radu u ovom tematskom bloku Vrselja i suradnice istražuju nepoželjne oblike ponašanja učenika razmatranjem učestalosti i posrednika javljanja niza rizičnih i antisocijalnih ponašanja. Osmi rad, autora Žebeca i suradnika, bavi se postignućima učenika sustavnom analizom odnosa brzine obradbe podataka, razumijevanja pročitano i školskog uspjeha iz triju nastavnih predmeta. Autori ovim radom upozoravaju na moguće indikatore uspješnosti napredovanja učenika, koji se i ne moraju uvijek izjednačavati sa školskim uspjehom.

Imamo li na umu stanje koje vlada u obrazovnoj svakodnevnici te posebice u istraživačkoj zajednici, vjerujemo da će radovi u ovom tematskom broju zbog drugačijega pristupa pobuditi pozornost. Naime, mislimo da bi svako nastojanje da se poboljša obrazovna praksa trebalo prije svega polaziti od empirijskih istraživanja. Samo ona daju uvid u činjenice i pružaju točne,

nepristrane i cjelovite spoznaje, na temelju kojih se može razumjeti stvarnost, predvidjeti i planirati budućnost te izbjeći konceptualna lutanja, ideološke pristranosti i ad-hoc pokušaje koji se temelje na unaprijed formiranim zaključcima. Parafraziramo li poznatu izreku Kurta Lewina „kako ne postoji ništa tako praktično kao dobra teorija“, mislimo kako danas u hrvatskoj obrazovnoj svakodnevnici sigurno ne postoji „ništa tako praktično kao dobra empirijska istraživanja“ i preporuke utemeljene na njima.

Josip Burušić